

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/317/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113237000
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2015:8113237000.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v právnej veci žalobcu: TRANSIT AUTHORITY, spol. s r.o., so sídlom Vranovská 14, Prešov, IČO: 36510769, zastúpený: JUDr. Ján Garaj, advokát, so sídlom v Prešove, Hlavná 137 p r o t i žalovanému: SR - Slovenská správa ciest, so sídlom Miletičova 19, b Bratislava, IČO: 003328, o vydanie bezdôvodného obohatenia a prísl. takto

rozhodol:

Žalobu **z a m i e t a**.

Účastníci **n e m a j ú** nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa žalobou zo dňa 19.12.2013 domáhal titulom vydania bezdôvodného obohatenia zaplatenia sumy 1.560 Eur za užívanie jeho pozemku - parcely KN 1243 k.ú. Nižná Šebastová, na ktorej je zriadená štátna cesta I./18/ Prešov - Kapušany a to za obdobie od 20.12.2011 do 19.12.2013. Žalovaná suma bola stanovená vo výške obvyklého nájomného, ktoré by platil nájomca v danom mieste a čase, ak by tento pozemok užíval na základe nájomnej zmluvy. Žalobca pritom považoval za primerané nájomné 7,8 Eur/1m². Na podporu uplatneného nároku poukázal na nálezy Ústavného súdu SR IV. US 94/2011 zo dňa 7.7.2011 a IV. US 70/2011 zo dňa 23.6.2011 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo 34/2010 a 5Cdo 8/2009. Nárok pôvodne uplatnil voči Slovenskej republike - Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a neskôr podaním, ktoré bolo doručené súdu dňa 20.3.2014, označil ako žalovaný subjekt SR - zastúpená Slovenskou správou ciest.

Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Poukázal na to, že štátnou cestou je zastavaná len časť parcely, nakoľko na zvyšku je chodník, ktorý nepatrí štátu. Požadovanú finančnú náhradu považoval za účelovú, nepodloženú znaleckým posudkom. Navyše zdôraznil, že ide o trvalý záber, preto spravodlivým riešením by bolo uzavretie kúpnej zmluvy, čo je však závislé od pridelenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Poukázal tiež na to, že Slovenská správa ciest nie je užívateľom komunikácie, ale jej správcom s poukazom na § 3 d ods. 5 cestného zákona a zriaďovaciu listinu. Podľa jeho názoru žalovaný žiadnym spôsobom nezískal bezdôvodné obohatenie tým, že komunikácia je vybudovaná na cudzom pozemku, naopak má náklady na jej údržbu. Vzniesol tiež námietku premlčania, pričom zdôraznil, že cesta bola vybudovaná ešte v roku 1983. Žalobca pritom pozemok nadobudol až v roku 2007, pričom nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia by vznikol len pôvodnému vlastníkovi pozemku a predstavoval by finančnú náhradu za nevysporiadanie pozemku. Žalobca má podľa neho možnosť svoj nárok uplatniť podľa § 135 c Občianskeho zákonníka ako z neoprávnenej stavby. Vyslovil tiež názor o čiastočnom premlčaní nároku aj z dôvodu neskoršieho uplatnenia nároku voči SR zastúpenej Slovenskou správou ciest, čo sa stalo až podaním zo dňa 20.3.2014.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, výpisom z LV č. 2457 k.ú. Nižná Šebastová, žiadosťou o majetkoprávne vysporiadanie zo dňa 24.9.2013, odpoveďou na majetkoprávne vysporiadanie zo dňa 4.11.2013, zriaďovacou listinou Slovenskej správy ciest, rozhodnutím Ministerstva vnútra SR č. SD/2766/83 zo dňa 15.6.1983, výpisom z LV k evidenčnému listu č. 569 kat. úz. Nižná Šebastová, kúpnu zmluvou zo dňa 10.8.2007, návrhom na uzavretie kúpnej zmluvy zo dňa 15.6.1983, doručenkou a zistil tento skutkový stav:

Žalobca je vylúčnym vlastníkom parciel KN 1242 - záhrady o výmere 966m² a KN 1243 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 100m² ako to vyplýva z LV č. 2457 kat. úz. Nižná Šebastová. Z uvedeného LV vyplýva aj to, že na parcele KN 1243 sa nachádza inžinierska stavba, teda cesta alebo chodník. Žalobca nadobudol vlastníctvo na základe kúpnej zmluvy V -4840/07.

Pôvodne na vyššie uvedenom LV bola vedená jedna parcela č. 915/3 ako záhrada, ktorá neskôr bola rozdelená na parcely KN 1242 a 1243. Pôvodným výlučným vlastníkom bol Július Kertész, nar. 29.5.1924 (LV z č.l. 95).

Július Kertész kúpnu zmluvou zo dňa 10.8.2007 parcelu č. 915/3 v celosti odpredal žalobcovi za kúpnu cenu 850 Sk/m², teda za sumu 911.200 Sk. Medzi účastníkmi je nesporné, že na parcele KN 1243 sa nachádza a to len na jej časti cesta I. triedy I./68. Tá bola vybudovaná v 80. rokoch minulého storočia, keďže rozhodnutím Ministerstva vnútra SR č. SD - 2766/83 zo dňa 15.6.1983 bola zaradená do cestnej siete dňom 15.6.1983 (č.l. 77). Žiadne iné doklady ohľadom výstavby tejto cesty sa súdu nepodarilo zabezpečiť a to ani prostredníctvom Okresného úradu Prešov alebo štátneho archívu a nemá ich k dispozícii ani žalovaný.

Bývalý Cestný investorský útvar Košice zaslal 15.6.1983 Júliusovi Kertészovi a jeho manželke Márii návrh na uzavretie kúpnej zmluvy. Podľa sprievodného listu menovaní mali podpísanú kúpnu zmluvu vrátiť do 15 dní, v opačnom prípade mal byť podaný návrh na vyvlastňovacie konanie. Kúpna zmluva sa týkala časti parcely 915/3 vyčlenenej geometrickým plánom o výmere 102m² a kúpna cena bola stanovená na 1020 Kčs. Július Kertész zásielku prevzal 15.7.1983, k podpísaniu zmluvy však nedošlo.

Žalobca si uplatnil nárok podľa § 451 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“).

Podľa § 451 ods. 1 OZ kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 OZ predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Posúdenie nároku pri pozemku zastavanom komunikáciou nie je jednoduché a aj súdna prax nie je v tomto smere jednotná. Nie je možné opomenúť ani to, že neustále sa vyvíja. Pri posudzovaní daného nároku je potrebné zohľadniť viaceré okolnosti a rozlišovať prípady, ak žalobcom je pôvodný vlastníkom pozemku, ktorému bol zabratý alebo jeho neskorší nadobúdateľ, ktorý sa sám a dobrovoľne rozhodol pre jeho nadobudnutie s vedomím o jeho zastavanosti komunikáciou. Žalobca na podporu svojho právneho názoru o dôvodnosti uplatneného nároku predložil citované nálezy Ústavného súdu SR, z ktorých však nevyplýva právny názor na uplatnený nárok, nakoľko predložené nálezy len vytýkajú odvolaciemu súdu nedostatočné odôvodnenie jeho rozsudku. Z pripojených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR nie sú zrejme konkrétne skutkové okolnosti prejednávanych vecí a preto nie je možné z nich vychádzať.

Súd sa predovšetkým zaoberal posúdením stavby (komunikácie) z pohľadu toho, či predstavuje tzv. neoprávnenú stavbu, teda stavbu zriadenú na pozemku bez toho, že by stavebník mal právo na jej zriadenie. V súčasnosti a to od 1.1.1992 s účinnosťou novely Občianskeho zákonníka zákonom č. 509/1991 Zb. je neoprávnená stavba upravená v § 135c.

Podľa § 135c ods. 1 OZ ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (ďalej len "vlastník stavby").

Podľa § 135c ods. 12 OZ pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí.

Podľa § 135c ods. 3 OZ súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

Keďže pre posúdenie charakteru neoprávnenej stavby je rozhodujúca právna úprava v čase jej zriadenia (logický záver, ktorý je podporený aj judikatúrou) a v danom prípade bola stavba ukončená v roku 1983, v tom čase platila úprava podľa § 221 OZ, podľa ktorého mohol byť neoprávneným stavebníkom len občan a nie právnická osoba alebo štát, ako tomu bolo v tomto prípade.

Podľa prechodného ustanovenia k spomínanej novele a to § 868 OZ pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú sa ustanovenia tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z ich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

Z tohto ustanovenia teda možno vyvodiť, že posúdenie toho, či ide o neoprávnenú stavbu závisí od právnej úpravy v čase vzniku stavby. Ako už súd uviedol podľa § 221 OZ (v znení účinnom v roku 1983 v čase ukončenia stavby) neišlo o neoprávnenú stavbu, lebo ju nezriaďoval občan. Vtedajšiemu vlastníkovi pozemku mohol vzniknúť len nárok na náhradu škody. Vzhľadom na to, že aj po účinnosti spomínanej novely - zákona č. 509/1991 Zb. pretrval stav ako pri neoprávnenej stavbe podľa § 135c, jeho vyporiadanie prichádza do úvahy podľa aktuálnej právnej úpravy teda spomínaného § 135c OZ. V tomto ustanovení je stanovené záväzné poradie spôsobu vyporiadania, pričom požadovanie finančnej náhrady v tomto konaní nie je možné zahrnúť pod tretí spôsobom vyporiadania podľa § 135c, ktorý môže uplatniť aj vlastník pozemku. Súd sa v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom, ktorý bol vyslovený v obdobnej veci v rozsudku Krajského súdu v Prešove 10Co 65/2014-450 zo dňa 4.12.2014. Odvolací súd v ňom uviedol: „žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku zastaveného komunikáciou úspešne podať len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva. Usporiadanie pomerov vlastníka pozemku a vlastníka stavby s aplikáciou § 135c OZ v spojení s ustanovením § 868 OZ vylučuje aplikáciu § 451 OZ“. Podobný právny záver bol vyslovený aj v uznesení Krajského súdu v Prešove 9Co 20/2014-212 zo dňa 18.2.2015. Podľa neho pokiaľ žalovaný porušil právnú povinnosť a zriadil komunikáciu neoprávnene, mohol by pôvodný vlastník pozemku uplatňovať len právo na náhradu škody. Pri existencii práva na náhradu škody nemôže sa či už pôvodný vlastník alebo terajší vlastník pozemku úspešne domáhať zaplataenia bezdôvodného obohatenia.

Uplatnený nárok je potrebné posúdiť aj s ohľadom na korektív dobrých mravov, nakoľko podľa § 3 ods. 1 OZ výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti možno poukázať na viaceré právoplatné súdne rozhodnutia, ktoré riešili obdobné nároky - rozsudok Krajského súdu v Prešove 5Co 290/2009 zo dňa 30.10.2010 alebo Krajského súdu v Košiciach 11Co 148/2013 zo dňa 9.4.2014. V týchto rozhodnutiach bolo zdôraznené, že štátna cesta postavená na pozemku patriacom inej osobe slúži širokej verejnosti a žalovanému neprináša žiadne bezdôvodné obohatenie, práve naopak má žalovaný veľké náklady na jej správu a údržbu. Potrebné je prihliadať aj na to, že žalobca musel mať vedomosť, že kupuje aj časť pozemku, na ktorom stojí cesta a teda nehnuteľnosť nadobúdal s vedomím, že bude obmedzený vo svojom vlastníckom práve. Žalovaný navyše deklaroval snahu trvalo vyporiadať tento vzťah odkúpením pozemku, ale realizácia tohto zámeru závisí od pridelenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, keďže Slovenská správa ciest je štátnou organizáciou naviazanou na štátny rozpočet. Proti spomínanému rozsudku Krajského súdu v Prešove 5Co 290/2009 podal žalobca ústavnú sťažnosť, ktorú však Ústavný súd SR uznesením IV.US 77/11 zo dňa 17.3.2011 odmietol, keďže nezistil žiadne porušenie ústavného práva sťažovateľa. Súd preto z vyššie uvedených dôvodov žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

Pre úplnosť súd dodáva, že námietku premlčania nepovažuje za dôvodnú. Žalobca nárok uplatnil správne voči štátu, ktorý je vlastníkom spornej komunikácie - cesty I. triedy. To, že nesprávne označil len subjekt, ktorý je oprávnený konať za štát je pre posúdenie včasnosti uplatnenia nároku irelevantné.

Výrok o trovách konania vypláva z tej skutočnosti, že úspešný žalovaný si nárok na ich náhradu v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 251 ods. 1 O.s.p., ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.